

7 MEI 2026

Kick-Off van de Gezamenlijke Aanpak tegen VGV,
Huwelijksdwang en Achterlating in Vlaanderen

“We zetten vandaag de eerste stappen naar een gezamenlijke aanpak tegen VGV, huwelijksdwang en achterlating in Vlaanderen. Dit betekent: de noden en ervaringen in Vlaanderen identificeren; een onderbouwde en gedragen aanpak creëren door elke betrokkene; leren van elkaar over provincies heen; leren van en samenwerken mét gemeenschappen, niet alleen over hen. Zodat we de rechten van alle meisjes en vrouwen in Vlaanderen kunnen verzekeren” (Fatoumata en Mariama Camara, Community Voice & Youth Activist).

Inhoud

1	Introductie	2
2	Terminologie (GAMS België)	3
3	Eerste aanbevelingen vanuit focusgesprekken met professionals en ervaringsdeskundigen (GAMS België)	3
4	Ervaringen en noden vanuit de aanpak van eengerelateerd geweld in Vlaanderen (Veilig Huis Limburg)	4
5	Panel	5
6	Workshop 1 - Van praktijk naar beleid: politiserend werken aan VGV, huwelijksdwang en achterlating	8
6.1	Politiserend werken	8
6.2	Drempels in kaart: welke drempels ervaren de deelnemers om binnen hun eigen context politiserend te werken?	9
6.3	Ambities in kaart: welke verandering willen de deelnemers zien over 3 jaar?	10
7	Workshop 2 - The Good Practice Walk: maak kennis met goede praktijken	11
9	Workshop 3 - Dekoloniale aanpak van VGV, Huwelijksdwang en Achterlating	13
7.1	Dekolonialiteit	13
7.2	Dekoloniale benadering binnen de gezamenlijke aanpak	13

1 Introductie

VGV, huwelijksdwang en achterlating vragen een aanpak die even veelzijdig is als de uitdagingen zelf: een gezamenlijke aanpak die vertrekt vanuit de praktijk, gedragen wordt door gemeenschappen en beleid en gericht is op concrete verandering.

Daarom lanceert GAMS vzw, met de steun van Gelijke Kansen Vlaanderen, in 2026 een driejarig project gericht op het creëren van een Gezamenlijke Aanpak tegen VGV, Huwelijksdwang en Achterlating in Vlaanderen. Samenwerking, onderzoek, politiserend werken en uitwisselen van kennis en goede praktijken over provincies heen staan centraal.

Op donderdag 7 mei 2026 vond de Kick-Off van de Gezamenlijke Aanpak plaats in de Pianofabriek in Brussel. In de voormiddag deelden professionals, ervaringsdeskundigen, academici en geëngageerde studenten en vrijwilligers hun inzichten en noden vanuit het terrein. Waar botsen we momenteel op grenzen? Welke drempels vragen dringend om aandacht? Welke goede praktijken kennen we al? In de namiddag gingen de deelnemers zelf aan de slag: in participatieve workshops en onder begeleiding van verschillende organisaties en experts verkenden we samen hoe de gezamenlijke aanpak vorm zou kunnen krijgen. Ondertussen leerden we elkaar kennen en konden de deelnemers inspiratie opdoen voor de eigen werking.

De Kick-Off bracht de perspectieven van professionals uit verschillende domeinen (hulpverlening, onderwijs, justitie, gezondheidszorg, onderzoek en beleid), vrijwilligers, studenten, activisten en ervaringsdeskundigen samen. Dit rapport geeft een overzicht van de verschillende ervaringen, noden en perspectieven die naar voor kwamen doorheen de dag.

“Expertise en kennis in Vlaanderen is aanwezig. Jullie betrokkenheid is de sleutel voor echte, duurzame verandering. Wij willen vandaag de aandacht vestigen op wat echt belangrijk is: samenwerken voor de rechten van vrouwen die gendergerelateerd geweld meemaken, steun voor gemeenschappen, en de preventie en het serieus nemen van VGV, huwelijksdwang en achterlating - met juiste informatie, medeleven en respect”
(Fatoumata en Mariama Camara, Community Voice & Youth Activist)

2 Terminologie (GAMS België)

VGv, Huwelijksdwang en Achterlating zijn vormen van gender- en eengerelateerd geweld en een schending van vrouwen- en kinderrechten.

Vrouwelijke Genitale Verminking (VGv)

Elke ingreep die leidt tot een gedeeltelijke of volledige verwijdering van de externe geslachtsdelen van de vrouw en/of andere verwondingen van de vrouwelijke geslachtsdelen omwille van niet-medische redenen (*WHO*).

Huwelijksdwang

Een huwelijk aangegaan zonder vrije toestemming van beide echtgenoten of wanneer de toestemming van minstens een van de echtgenoten gegeven werd onder geweld of bedreiging (Art. 146 en 146ter BW en COL 6/2017. Strafbaarstelling: Art. 391sexies en 391septies Sw.).

Achterlating

Iemand wordt tegen hun zin teruggestuurd naar land van herkomst of door een echtgenoot of familielid daar wordt achtergelaten voor langere tijd. Dit laatste gebeurt veelal in vakantietijd en de andere familieleden reizen wel weer terug (Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating).

3 Eerste aanbevelingen vanuit focusgesprekken met professionals en ervaringsdeskundigen (GAMS België)

Jente Konings (Juriste) en Mawda Abbas (verantwoordelijke Community Voices)

GAMS organiseerde in september 2025 een focusgroep en een ronde tafel rond huwelijksdwang en achterlating. Op die manier werden professionals en mensen uit verschillende betrokken gemeenschappen bevraagd. Uit de literatuurstudie voorafgaand aan de focusgroepen kwamen volgende **drempels** naar voor:

- **Opvangen van signalen:** identificeren van potentiële slachtoffers
- **Handelingsverlegenheid**
- **Risico-inschatting:** paniecreactie of juist het risico onderschatten
- **Weinig samenwerking:** gebrek aan coördinatie – beroepsgeheim
- **Aard van de problematiek:** sociale druk en collectieve normen
- **Wettelijk kader:** ontoereikend en te veel verantwoordelijkheid bij het slachtoffer

De deelnemers formuleerden volgende **aanbevelingen**:

PREVENTIE ▪ Bewustwording & bespreekbaarheid ▪ Jongeren en vrouwen versterken: kennis van rechten & keuzevrijheid ▪ Onderwijs: gender, seksualiteit, gelijkwaardige relaties ▪ Ouders betrekken ▪ Groepstrajecten & gemeenschapswerk ▪ Vroegtijdige info en duidelijke aanspreekpunten	BESCHERMING ▪ Signaleringsfunctie onderwijs & hulpverlening ▪ Opleiding & sensibilisering professionals ▪ Effectieve opvolging van signalen & doorverwijzing ▪ Veiligheid & juridische ondersteuning centraal ▪ Cultuursensitief werken ▪ Duidelijkheid over mandaat en verantwoordelijkheid
VERVOLGING ▪ Juridische instrumenten & afdwingbare maatregelen ▪ Geloofwaardige & zichtbare sancties ▪ Consequente aanpak van daders ▪ Dwang, bedreiging, verhinderen terugkeer aanpakken ▪ Grensoverschrijdende casussen aanpakken	BELEID ▪ Intersectorale samenwerking: onderwijs, welzijn, justitie, migratie ▪ Eén aanspreekpunt & bundeling expertise ▪ Voldoende middelen & structurele verankering ▪ Gedeelde verantwoordelijkheid, minder afhankelijk van individuele inzet

4 Ervaringen en noden vanuit de aanpak van eergerelateerd geweld in Vlaanderen (Veilig Huis Limburg)

Sonja Cebulski (Operationeel Coördinator)

Veilig Huis is een netwerkorganisatie voor intrafamiliaal geweld waarin politie, parket en hulpverlening samenkomen. Sonja Cebulski focust op complexe, hoogrisicodossiers en is gespecialiseerd in Eergerelateerd Geweld (EGG). Ze fungeert als Vlaams aanspreekpunt voor de Veilige Huizen en begeleidt de uitrol rond EGG binnen de Veilige huizen.

Complexe dossiers vragen om een gedeelde expertise met een gedeelde taal, analyse én aanpak. Het Veilig Huis zet daarom in op een specifiek aanbod EGG met een systemische blik en een nauwe samenwerking tussen politie en parket. Er wordt de nadruk gelegd op een goede risico-inschatting en veiligheidsplanning, want wat werkt bij IFG, kan bij EGG net gevaarlijk zijn.

Belangrijke **drempels** bij EGG worden als volgt benoemd:

- **Collectieve dreiging en sociale druk:** dreiging is echter niet altijd zichtbaar wat leidt tot de nood aan maatwerk in veiligheidsplanning

- **Internationale dreiging**
- **Versnippering van expertise**

Aanbevelingen:

- Structurele **expertiseopbouw** is cruciaal
- Structurele **samenwerking** tussen politie, parket en hulpverlening
- Nood aan **gespecialiseerde begeleiding** voor slachtoffers van EGG
- Investeren in **gespecialiseerde beveiligde opvang**
- Nauwere **samenwerking met gemeenschappen**
- Een nationaal **centraal aanspreekpunt**

5 Panel

Gemodereerd door Phara De Aguirre (journaliste)

Via een multidisciplinair samengesteld panel waarin zowel VGV, Huwelijksdwang en Achterlating aan bod kwamen, gingen we op zoek naar bijkomende ervaringen, noden en aanbevelingen.

Het panel was als volgt samengesteld:

- Natasja Naegels (CAW Antwerpen en Lid van Roma Experts Network)
- Hannelore Van Bavel (postdoc sociale antropologie & gender studies, RHEA, VUB)
- Liselotte Coninx (parketcriminoloog, Parket Limburg)
- Tijana Popovic (beleidsmedewerkster, Child Focus)
- Marie Ngabirano (Youth Activist, GAMS)
- Precious Mensah (stagiaire Sociaal-Werk, GAMS)

*“De vriendin van mijn nicht is samen opgegroeid met mijn nicht in België. Ze hadden dromen samen [...] tot ze gedwongen is gehuwd met een man in Nederland. Mijn nicht **zocht hulp voor haar, maar vond dat niet.** Ook de politie kon niks doen zeiden ze”. Marie Ngabirano, Youth Activist bij GAMS*

*“Child Focus behandelde vorig jaar **8 dossiers van achterlating** van jongeren. In 2 dossiers ging het om een risico op achterlating, in 6 dossiers om effectieve achterlating. Van de jongeren ging het vooral om meisjes (5 meisjes, 1 jongen) tussen 12 en 18 jaar oud. In twee gevallen ging het over een risico huwelijksdwang, 1 geval over EGG n.a.v. een sextortion en in andere gevallen om een vorm van “opvoedings- of strafmaatregel” in een context van “verwestering”. Tijana Popovic, beleidsmedewerkster, Child Focus*

*“In de 25 jaar dat ik werk met Roma gemeenschappen, is het moeilijkste dat wanneer een meisje zegt dat ze dit écht niet wil [huwelijksdwang], je als hulpverlener geen antwoord kan geven. **Je kan haar geen garantie bieden, geen veilige opvang.** Meisjes die breken met hun familie en in België blijven, komen dan bijvoorbeeld terecht in loverboy praktijken of situaties van seksuele uitbuiting”. Natasja Naegels, Roma Experten Netwerk & CAW Antwerpen*

*“**Gebrek aan (juiste) registratie** zorgt ervoor dat deze thema’s schijnbaar weinig voorkomen. Zo blijft het zich achter de schermen afspelen, onzichtbaar voor de buitenwereld. Daarom is inzetten op signaleren en melden vanuit verschillende domeinen belangrijk”. Liselotte Coninx, parketcriminoloog, Parket Limburg*

*“We ervaren een dilemma bij de medewerking en rol van de ouders. **In hoeverre kunnen we ingaan tegen het beslissingsrecht van ouders?** Ook bij een terugkeer van jongeren, als dat al lukt, zien we drempels: wie gaat deze jongeren dan begeleiden en opvangen?”. Tijana Popovic, beleidsmedewerkster, Child Focus*

*“Child Focus heeft vanuit expertise met internationale kindontvoeringen operationele kennis, netwerken en partnerschappen in binnen- en buitenland opgebouwd. De **bestemmingen in situaties van achterlating vallen echter buiten de reikwijdte van deze traditionele partnerschappen**”. Tijana Popovic, beleidsmedewerkster, Child Focus*

*“**Het onderwijs is een belangrijke plaats om deze thema’s bespreekbaar te maken.** Zowel in het secundair onderwijs als sensibilisatie en jongeren te wijzen op waar ze terecht kunnen, als in professionele opleidingen zoals sociaal werk of rechten ter voorbereiding van het werkveld.” (Precious Mensah, stagiaire sociaal-werk, GAMS)*

“Ook **betrokkenheid van mannen** is cruciaal. Hoe meer sensibilisatie we doen, hoe vaker we in een zaal zullen kunnen zitten met mannen die tot de conclusie komen dat de praktijk bij hun generatie stopt, en op die manier brengen we verandering”.

Marie Ngabirano, Youth Activist, GAMS

“Angst voor stigmatisering mag niet in de weg staan van handelen. **Handelingsverlegenheid** is een grote drempel, terwijl collega's met een Roma achtergrond, wel degelijk wijzen op de nood aan handelen”. Natasja Naegels, Roma Expert Netwerk & CAW Antwerpen

“Respect voor verschillende culturen is zeker belangrijk, maar er zijn ook bepaalde **basisrechten en een wettelijk kader die gewaarborgd moeten worden**. Geweld, zeker ten aanzien van minderjarigen, mogen we als maatschappij nooit aanvaarden”. Liselotte Coninx, parketcriminoloog, Parket Limburg

“Ik focus in mijn onderzoek op de vraag hoe we vrouwen kunnen steunen in hun strijd naar lichamelijke autonomie, zonder dat deze maatregelen onbedoelde, stigmatiserende en schadelijke gevolgen hebben. **Onderzoek in het VK toont bijvoorbeeld aan dat repressieve maatregelen tegen VGV, hoewel bedoeld ter bescherming, in de praktijk vaak leiden tot stigmatisatie, racial profiling en vrouwen die gezondheidszorg mijden**. Dit leidt bijvoorbeeld tot situaties waarin een pasgeboren baby afgenomen wordt van een vrouw louter omwille van haar VGV status. Op die manier wordt die vrouw, die zelf een slachtoffer/overlever is, behandeld als dader en net op een moment dat zij extra zorg nodig heeft. De noden van het slachtoffer worden hier volledig aan de kant gezet in de naam van ‘preventie’. Bewustzijn van historische en raciale dynamieken, samenwerken met gemeenschappen, niet voor hen beslissen en wegblijven van sensatie om ruimte te maken voor nuance is belangrijk in het nadenken over een gezamenlijke aanpak”. Hannelore Van Bavel, postdoc, RHEA, VUB

6 Workshop 1 - Van praktijk naar beleid: politiserend werken aan VGV, huwelijksdwang en achterlating

Kathleen Van Den Daele en Anita Nyame (LEVL)

6.1 Politiserend werken

Politiserend werk wordt vaak verward met partijpolitiek of beleidsparticipatie, en wordt vaak gezien als iets dat alleen is voor sociaal werkers of vanuit de invalshoek werkt dat men tegen het huidige systeem is. Dat klopt niet. Politiserend werk gaat niet over een partij, maar over macht, agendasetting, en het bevragen van wie er aan tafel zit. Het kan plaatsvinden binnen elke positie of organisatie, zowel binnen het bestaande systeem als in initiatieven die ernaast worden.

Politiserend werken slaat dus op alle praktijken die bijdragen tot het maatschappelijke, publieke meningsverschil over hoe we met elkaar willen en kunnen samenleven. Het gaat om het bevragen en verstoren van de bestaande orde, zodat mensen en kwesties (opnieuw) zichtbaar en hoorbaar worden.

3 aandachtspunten/pijlers:

- **Spanning:** het spanningsveld tussen hulpverlening en politiek handelen. Wanneer stopt het ene en begint het andere?
- **Positie:** iedereen vertrekt vanuit een verschillende positie. Vragen zoals “Wie ben je?”, “Voor wie spreek je?”, en “Wie spreekt mee?” staan hierbij centraal.
- **Instrumenten:** welke instrumenten geschikt zijn, wordt meebepaald door factoren zoals coalitie, onderzoek, bemiddeling, media, en juridische actie.

3 principes:

- **Individueel naar Collectief:** vanuit individuele verhalen een patroon proberen herkennen.
- **Symptoom naar Structuur:** wanneer men een bepaald patroon ziet terugkomen, dient men de vraag te stellen waarom dit blijft terugkomen en welk mechanisme er hierachter zit.
- **Signaal naar Adressaat:** hier wordt de vraag gesteld wie er macht heeft, en hoe we die bereiken.

Handelingskader met 5 afwegingen:

1. Is er een kwestie?
2. Wat hebben wij met deze kwestie te maken?
3. Gaan we publiek met deze kwestie?
4. Hoe gaan we deze kwestie politiseren? → 2 mogelijke handelingen
 - Verandering eisen: bestaande situatie aanklagen en eisen formuleren (bvb. open brieven, betogingen, klachten, juridische actie, of bezettingen)
 - Verandering doen: gewenste verandering al in praktijk brengen via een alternatief (bvb. WGC, JAC, Housing First)
5. Wat betekent succes in politiserend werk?

Er bestaan ook twee fundamenteel **verschillende vertrekposities** van waaruit men kan politiserend werken. Professionele actoren, zoals sociale werkers, beleidsmedewerkers, of onderzoekers, politiseren vanuit een mandaat en organisatie. In contrast tot politiserend werken als ervaringsdeskundige of getroffen persoon, zoals community voices en youth activists. Zij vertrekken vanuit hun geleefde realiteit. Vanuit welke positie men vertrekt bepaalt het risico, de kost, het ritme, en wat een persoon kan en mag dragen. Als professionele actor is het risico louter professioneel, terwijl dit voor ervaringsdeskundige persoonlijk is. Politiserend werk kan een risico vormen voor hun gemeenschap, familie, en veiligheid. Ook kunnen professionele actoren analytisch afstand nemen en kunnen ze zich terugtrekken, terwijl dit voor ervaringsdeskundigen niet mogelijk is. Ervaringsdeskundige kunnen moeilijker afstand nemen, aangezien de kwestie deel uitmaakt van hun leven en zo moeilijker afstand kunnen nemen. Politiseren is dan geen vrije keuze. Tot slot, zien we ook een verschil in representatie, waarbij de professionele actor onbedoeld kan representeren wat niet hun eigen ervaring is terwijl ervaringsdeskundigen onvervangbare legitimiteit brengen en daar ook een prijs voor betalen.

“Iedereen kan aan politiserend werk doen: van ambtenaar naar student tot lokaal bestuur, maar we vertrekken allemaal vanuit een eigen positie en dat kan heel verschillend zijn. Zeker bij professionals en ervaringsdeskundigen: een professional zonder ervaringsdeskundigheid kan een pauze nemen van de strijd, een ervaringsdeskundige niet, want de strijd is essentieel aan het bestaan, existentieel, willen of niet. Het risico en de draagkracht is anders.”

6.2 Drempels in kaart: welke drempels ervaren de deelnemers om binnen hun eigen context politiserend te werken?

Drempels kunnen zich situeren in de persoon zelf, in de organisatie of sector, in de samenwerking met andere actoren, of richting het beleid of de overheid. Deze drempels kunnen worden geclusterd in drie filters. Praktisch oplosbare drempels kunnen door een werkgroep zelf worden aangepakt aan de hand van kennisdeling, tools, en afstemming. Andere drempels vragen beleidsactie en verdwijnen alleen via politiek werk. Daarvoor heeft men middelen, regelgeving, en erkenning nodig. Tot slot, zijn er drempels die vooral om samenwerking vragen. Deze kunnen worden gekanteld wanneer verschillende sectoren gezamenlijk optrekken en hun inspanningen op elkaar afstemmen.

Volgende **drempels** kwamen regelmatig terug.

- **Het politieke klimaat, de beschikbare budgetten en de toenemende druk op de sector.** De huidige geopolitieke situatie en de algemene verrechtsing die plaatsvindt in onze maatschappij zorgt voor meer druk op de sector en budgetteringen, wat politiserend werk bemoeilijkt. Beleidsprioriteiten worden politiek bepaald, en eenmaal er beslissingen genomen zijn, hebben die een directe impact op de volledige sector. Dat is ook zichtbaar binnen organisaties, waar werkgevers beslissingen nemen die beleidsmedewerkers vervolgens moeten uitvoeren zonder verdere vragen te stellen. In de academische wereld zien we een gelijkaardige dynamiek: kaders worden van bovenaf opgelegd, waardoor de professionele vrijheid afneemt.
- **Thema's gekaapt door politieke partijen en framing** (aannames, vooroordelen) langs beide kanten.
- Door de politieke verrechtsing zien we dat verschillende verworvenheden opnieuw onder druk komen te staan. Ook het niet serieus genomen worden door "hardere" sectoren werd hiermee in verband gebracht. Dit leidt tot een meer persoonlijke drempel die bij veel deelnemers aanwezig was: **het beperkte draagvlak van een individu. Wat kan één persoon eigenlijk bereiken?**
- **Fragmentatie en versnippering binnen het veld.** Deelnemers gaven aan dat iedereen momenteel te veel eigen belangen heeft, wat zorgt voor tegenspraak en het moeilijk maakt om tot 1 stem te komen.
- Daarnaast bleek ook het bereiken van **nieuwe doelgroepen of een breder publiek** een belangrijke drempel. Veel deelnemers gaven aan dat het moeilijk is om buiten de eigen bubbel te treden. Een voorbeeld dat hier benoemd wordt is het **bereiken van mannen**.
- **Te weinig diversiteit in teams**, maar ook **tokenisme**: uitgenodigd worden om divers te zijn
- Wanneer je als raciale minderheid spreekt over racisme, wordt het minder serieus genomen.

"Gebrek aan kennis veroorzaakt gebrek aan urgentie"

"Verworvenheden worden onder druk gezet, dus je moet al veel energie steken om ze te behouden. Hoe kan je dan werken aan veranderingen?"

6.3 Ambities in kaart: welke verandering willen de deelnemers zien over 3 jaar?

Deelnemers brachten volgende **ambities** en bijkomende aandachtspunten in kaart:

- Versterking van **sensibilisering, zowel lokaal als nationaal**. Deelnemers benadrukten dat sensibilisering een noodzakelijke voorwaarde is om iedereen me te krijgen in het verhaal. Studiedagen, conferenties, en documentaires werden daarbij gezien als belangrijke hefboomen.
- **Gevoel van urgentie creëren** zodat men de thema's VGV, huwelijksdwang, en achterlating opneemt in

"Het kunnen kleine successen zijn en hele grote stappen op lange termijn. Blijf realistisch en hou het bij kleine stappen zodat je voldoende energie hebt om vooruit te gaan."

nieuwe beleidskaders. Ook kan dit zorgen voor meer onderzoek rond deze thema's wat nodig is, en meer aandacht in de media. Belangrijk is dat deze media-aandacht op een positieve, niet-stigmatiserende manier gebeurt.

- **Onderwijs** kwam vaak terug als een cruciale sector, met scholen dus als onmisbare partner. Dit varieerde in focus van basis- en secundair onderwijs, tot hogere onderwijsinstellingen en richtingen zoals rechten en geneeskunde. Er kwam ook een oproep voor precieze, duidelijk gedefinieerde minimumdoelstellingen in het onderwijs m.b.t. seksualiteit en relaties.
- **Een nationaal netwerk** om versnippering tegen te gaan, sectoren te verbinden en kennisuitwisseling te ondersteunen. Deelnemers verwezen hierbij expliciet naar voorbeelden in het buitenland, zoals het LKHA.
- Binnen (en buiten) dit nieuw nationaal netwerk werd **diversiteit en inclusie** als essentieel beschouwd. Zowel in de samenstelling van teams en actoren die participeren, als in het taalgebruik dat gehanteerd wordt. Dit netwerk moet onder andere sleutelfiguren uit de gemeenschap bevatten, alsook religieuze leiders.
- Om tot zo'n divers, inclusief, en nationaal netwerk te komen, gaven deelnemers aan dat het noodzakelijk zal zijn **om individuele belang te overstijgen** en te werken vanuit een gezamenlijk belang.
- **Beschikbaarheid van tools** zoals een risicotaxatie-instrument

“We willen werken aan een betere representatie van verschillende gemeenschappen op alle niveaus in alle sectoren. Hiervoor zouden we willen werken aan tools, methodieken en ingangswegen om de juiste mensen welkom te laten voelen.”

7 Workshop 2 - The Good Practice Walk: maak kennis met goede praktijken

Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating (NL), Europees 'End FGM' Netwerk, Gezin in Balans – Gemodereerd door Ingrid Ter Maat, Gemma

In deze workshop maakten de deelnemers kennis met drie goede praktijken. Doorheen de workshop hielden deelnemers praktijken en ideeën bij die ze relevant vonden voor de Gezamenlijke Aanpak:

Centraal aanspreekpunt

- Het LKHA in Nederland werd vaak genoemd als een bestaande good practice die inspiratie bood voor een Vlaamse/Belgische gezamenlijke aanpak. Een belangrijke reden voor deze positieve beoordeling is de centralisatie die de organisatie biedt: er is **één centraal aanspreekpunt dat zorgt voor overzicht en helderheid** – een behoefte die in de workshop meermaals terugkwam.
- Daarbij werd onder andere voorgesteld om te werken met één gezamenlijke aanpak die **laagdrempelig en lokaal** georganiseerd is, maar waarbij alle betrokken diensten met elkaar verbonden blijven.
- Ook werd er benadrukt hoe belangrijk het is dat zo'n aanspreekpunt een **duidelijke naam** heeft. Op die manier wordt het meteen helder voor wie en waarvoor het bedoeld is.
- Daarnaast werd er aangehaald dat binnen zo'n gezamenlijke aanpak **informatie-uitwisseling** tussen instanties essentieel is. Dit moet dan ook zeker op een cultuur-sensitieve manier gebeuren.

Internationale samenwerking

- END FGM EU, een overkoepelend orgaan van 42 organisaties dat streeft naar duurzame Europese actie tegen VGV, werd eveneens genoemd als good practice om te onthouden.
- Het **bundelen van informatie over landgrenzen heen, samenwerken met landen, ambassades en buitenlandse zaken** werden gezien als cruciale elementen.
- Hoewel END FGM EU zich specifiek op VGV richt, bleek uit de workshop dat er nood is aan een gelijkaardig **Europees orgaan tegen huwelijksdwang en achterlating**.

Samenwerken met gemeenschappen

- **Cultuursensitief** samenwerken met gemeenschappen
- Het voorzien van **vertrouwenspersonen** of gesensibiliseerde sleutelfiguren binnen gemeenschappen
- Ook werd het gezien als een meerwaarde dat hulpverleners bij de context van de getroffen persoon kunnen nagaan of informatie, over bijvoorbeeld achterlating, klopt.

“Wij zijn geen betaalde experts, maar wij zijn wel experts in dit thema, omdat wij de realiteit in onze gemeenschappen elke dag zien” (Fatoumata en Mariama Camara, Community Voice & Youth Activist)

Toegankelijke en veilige hulpverlening en opvang

- Getroffen vrouwen en jongeren de kans geven om hun **moedertaal** te spreken
- **Bescherming** van het slachtoffer: meer druk op de dader en minder verantwoordelijkheid bij het slachtoffer.
- **Toegankelijkheid naar hulpverlening voor minderjarige slachtoffers**: hen de ruimte geven om hun verhaal te doen, rekening houden met praktische zaken zoals schooluren en beschikbaarheid hulpverlening.
- **Gespecialiseerde en beveiligde opvang** voorzien, aangezien de veiligheid van huidige vluchthuizen onvoldoende is.

- Specifieke **aanpak voor de aparte vormen van geweld** voorzien. Tegelijk moet binnen die aanpak ruimte zijn om af te wijken van protocollen wanneer er sprake is van risico situaties of casus-specifieke omstandigheden.

Andere

- **Ambtenaren** in gemeentehuizen sensibiliseren om huwelijken te kunnen herkennen en te weten hoe te handelen.
- **Jongens** niet vergeten in het debat rond achterlating, aangezien ook zij vaak slachtoffer zijn. Redenen voor achterlating van jongens zijn bijvoorbeeld “verwestering”, gedragsproblemen of verslaving, waardoor ze voor zogenaamde “heropvoeding” naar het land van herkomst gestuurd worden.
- **Creatieve communicatie** om de thema’s VGV, huwelijksdwang, en achterlating bespreekbaar te maken, bijvoorbeeld via artiesten.

9 Workshop 3 - Dekoloniale aanpak van VGV, Huwelijksdwang en Achterlating

Philsan Osman

7.1 Dekolonialiteit

- **Erkennen van de gevolgen van kolonialisme:** het in bezitnemen van land en middelen, maar ook het exporteren/opleggen/superieur zien van Westerse waarden en normen
- Dekolonialiteit als **analytisch instrument:** het actief bevragen en veranderen van machtsverhoudingen die bepalen wie spreekt, wie beslist en wiens kennis telt
- Erkennen dat hulpverlening en beleid niet “neutraal” zijn, ruimte maken voor ervaringskennis en stemmen uit betrokken gemeenschappen, stigmatisering en simplificatie (bv. “cultuur als verklaring”) vermijden, niet over, maar mét mensen werken, eigen aannames en vooroordelen in vraag stellen

“Het breken van koloniale gedachten op individueel niveau en patronen op maatschappelijk niveau.”

“White saviour syndroom doorbreken: witte personen die het gevoel hebben dat ze moeten helpen van uit Westerse overtuigingen, zonder te weten wat de echte impact is.”

“Ik ben opgevoed in bepaalde denkpatronen en het is moeilijk hiervan los te komen.” – “Dekolonisatie is deprogramming”

7.2 Dekoloniale benadering binnen de gezamenlijke aanpak

De deelnemers dachten samen na over hoe een dekoloniale benadering verankerd kan worden in de gezamenlijke aanpak. Hieruit kwamen volgende **aanbevelingen** en reflecties:

- **Elke stap in vraag stellen** en met alle actoren samen een aanpak creëren die voor iedereen werkt. Alles moet samen ontwikkeld worden. We moeten er niet vanuit gaan dat professionals alles beter weten. Bij elke stap moet er een discussie aangegaan worden die bewust rekening houdt met machtsstructuren en verschillende perspectieven, want men kan niet herverdelen en heropbouwen wanneer men zich niet bewust is van hoe machtsrelaties zich verhouden. Dit betekent een bewustwording dat iedereen zich in een koloniaal systeem bevindt.
- **Geschiedenis van VGV-campagnes en taalgebruik** moet gekend zijn, aangezien ook dit verankerd zit in een koloniale gedachtegang. Wanneer we kijken naar genitale plastische chirurgie om niet-medische redenen, bijvoorbeeld, wordt dit vaak toegekend aan de persoonlijke keuze en autonomie van de vrouw. Men kan dan de vraag stellen waarom dit niet gezien wordt als VGV, aangezien dit geen medische reden heeft en verankert zit in schoonheidsidealen. Waarom, wanneer we denken aan VGV, denken we nog altijd alleen aan zwarte vrouwen, en niet aan de vormen van VGV die zich ook in de Belgische maatschappij plaatsvinden.
- **Vermijden van generalisatie en stigmatisatie bij VGV in landen met een hoge prevalentie.** Ook vrouwen uit landen met een lage prevalentie kunnen slachtoffers zijn, en omgekeerd, vrouwen uit landen met een hoge prevalentie zijn niet direct zelf voorstanders van de praktijk. Er zijn bijvoorbeeld grote generatieverschillen, en verschillen tussen het landelijke en stedelijke gebieden.
- **Waarden:**
 - Diverssensitieve/cultuursensitieve houding aannemen i.p.v. etnocentrisch denken
 - Cultuur creëren waarin vragen stellen/in vraag stellen geaccepteerd is
 - Belang van community
 - Educatie: een andere geschiedenis leren
- **Werkwijzen:**
 - Gemeenschappelijk lexicon opstellen, flexibel naargelang tijd en context (cf. Het Gevoelig Lexicon van De Standaard) – in gesprek gaan over gehanteerde termen, zoals ‘de gemeenschap’ (Vaag? Stigmatiserend?)
 - Eeuwige nieuwsgierigheid: leren uit eigen fouten, kritisch zijn tegenover zichzelf, continue reflectie
- **Continue aandachtspunten:**
 - *Harm reduction*: aanpak waarbij men zich richt op het verminderen van de negatieve gezondheids-, sociale-, en maatschappelijke gevolgen.
 - *Victim centred* approach: vertrekkend van de rechten, behoeften, veiligheid en waardigheid van de betrokken persoon.
 - Tegenwerken van de *them-us* retoriek. In plaats daarvan moeten we vertrekken vanuit het gemeenschappelijke: hulpverleners én ouders willen het beste voor het kind.
 - *Pluriversity*: een wereld creëren waarin verschillende werelden passen. Vele manieren van kennen, zijn, voelen en leven moeten naast elkaar kunnen bestaan.

PROGRAMMA 7 mei 2026

Voormiddag

9u30	Onthaal	
10u00	Introductie: gezamenlijke aanpak VGV, huwelijksdwang, achterlating	Katrien De Koster en Yana Demey (GAMS)
10u15	Terminologie en eerste aanbevelingen vanuit focusgesprekken met professionals en ervaringsdeskundigen (GAMS)	Mawda Abbas en Jente Konings (GAMS)
10u35	Ervaringen en noden vanuit de aanpak van eengerelateerd geweld in Vlaanderen (Veilig Huis Limburg)	Sonja Cebulski (Veilig Huis Limburg)
11u00	Pauze	
11u15	Panel gemodereerd door Phara De Aguirre (journaliste) Welke noden, expertise en goede praktijken kennen we al rond VGV, huwelijksdwang en achterlating? Wat kunnen we hieruit meenemen voor een gezamenlijke aanpak in Vlaanderen?	Natasja Naegels (CAW Antwerpen en Roma Expert Netwerk) Hannelore Van Bavel (RHEA VUB) Liselotte Coninx (Parket Limburg) Tijana Popovic (Child Focus) Marie Ngabirano (Youth Activist)
12u15	De Community Voices en Youth Activists van GAMS aan het woord	Fatoumata en Mariama Camara (Community Voice en Youth Activist)
12u30	Broodjeslunch	

Namiddag

	1. Van praktijk naar beleid: politiserend werken aan VGV, huwelijksdwang en achterlating	Kathleen Vandendaele en Anita Nyame (LEVL)
	In deze workshop gaan we op zoek naar wat politiserend werken betekent en hoe we het als een hefboom kunnen inzetten om tot een gezamenlijke aanpak te komen in Vlaanderen.	
13u15 & 14u30	2. The Good Practice Walk: maak kennis met goede praktijken Hoe kunnen we leren van elkaar over provincies heen, hoe delen we het best tools, kennis en goede praktijken? Hoe bespreken we gevoelige thema's met verschillende gemeenschappen? Ga in gesprek met het Landelijk Knooppunt Huwelijksdwang en Achterlating (NL) , het Europese END FGM netwerk en Gezin in Balans en laat je inspireren.	Ingrid Ter Maat (Gemma) en Luna Doppée (GAMS)
	3. Dekoloniale aanpak van VGV, huwelijksdwang en achterlating Participatief en inclusief werken staat centraal. Maar hoe doen we dit? Wat leren we van dekolonialiteit en hoe kunnen we dit garanderen in een gezamenlijke aanpak?	Philsan Osman (dekoloniaal eco-feministe en community builder)
15u30	Wat nu: een laatste warme oproep en de volgende stappen Met Slam Poetry van Lindah Leah Nyirenda	
16u00	Einde	